Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री जैन धर्म प्रकाश.

देवं श्रेणिकवत्प्रपूजय गुरुं वंदस्व गोविंदवत् ।
दानं शील तपः प्रसंगसुभगां चाभ्यस्य सद्भावनां ॥
श्रेयांसश्च सुदर्शनश्च भगवानाद्यः स चक्री यथा ।
धर्म्ये कर्मणि कामदेववदहो चेतश्चिरं स्थापय ॥ १ ॥

પુસ્તક ૩૪ મું.] અષાઢ. સંવત ૧૯૭૪. વીર સંવત ૨૪૪૪. [અંક ૪ થો.

रत्नाकर पच्चीशीनुं रहस्य.

(લેખક—માસ્તર શામજી હેમચંદ.)

[અનુસંધાન પૃષ્ટ ૩૪ થી]

(હરીગીત.)

(૧૯)

હું કામધેનુ કલ્પતરૂ ચિંતામણિના પ્યારમાં,
ખોટાં[1] છતાં ઝંખ્યો ઘણું બની લુબ્ધ આ સંસારમાં;
જે પ્રગટ સુખ દેનાર હારો ધર્મ તે સેવ્યો નહીં,
મુજ મૂર્ખ ભાવોને નિહાળી નાથ કરૂણા કર કંઈ.

(૨૦)

મેં ભોગ સારાં ચિંતવ્યાં તે રોગ સમ ચિંત્યાં નહીં,
આગમન ઇચ્છયું ધનતણું પણ મૃત્યુને પ્રીછયું નહીં;
નહીં ચિંતવ્યું મેં નર્ક કારાગૃહસમી છે નારીઓ,
મધુબિંદુની આશામહીં ભય માત્ર હું ભૂલી ગયો.

(૨૧)

હું શુદ્ધ આચારોવડે સાધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો,
કરી કામ પરઉપકારના યશ પણ ઉપાર્જન નવ કર્યો;
વળી તીર્થના ઉદ્ધાર આદિ કોઈ કાર્યો નવ કર્યાં,
ફોગટ અરે ! આ લક્ષ ચોરાશીતણા ફેરા ફર્યા.

---

1 અછતાં.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૨૨)

ગુરૂવાણીમાં વૈરાગ્યકેરો રંગ લાગ્યો નહીં અને,
દુર્જનતણા વાકયોમહીં શાંતિ મળે કયાંથી મને;
તરૂં કેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો છે નહીં જરી,
તુટેલ તળીયાનો[૨] ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી.

(૨૩)

મેં પરભવે નહીં પુણ્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
તો આવતા ભવમાં કહો કયાંથી થશે હે નાથજી ! ;
ભુત્ ભાવી ને સાંપ્રત્ ત્રણે ભવ નાથ હું હારી ગયો,
સ્વામી ત્રીશંકુ જેમ હું આકાશમાં લટકી રહ્યો.

(૨૪)

અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું બકવું ઘણું ?
હે દેવતાના પૂજ્ય ! આ ચારિત્ર મુજ પોતાતણું;
જાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું તો માહરૂં શું માત્ર આ,
જયાં ક્રોડનો હિસાબ નહીં ત્યાં પાઇની તો વાત કયાં.

(૨૫)

શાર્દુલ વિક્રીડીત.

ત્હારાથી ન સમર્થ અન્ય દીનનો ઉદ્ધારનારો પ્રભુ,
મ્હારાથી નહિ અન્ય પાત્ર જગમાં જોતાં જડે હે વિભુ;
મુક્તિ મંગળ સ્થાન ! તોય મુજને ઇચ્છા ન લક્ષ્મીતણી,
આપો સમ્યગ્રત્ન 'શ્યામ' જીવને તો તૃપ્તિ થાયે ઘણી.

"છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં"*

હરિગીત છંદ.

હે દેવિ દિવ્ય વસુમતિ[૧] સતિ શ્રેષ્ઠ આર્યા ભગવતિ ! ;
હે દેવિ વંદન ચંદના ચંદન સમાન સરસ્વતિ;
સાધન મળ્યાં સંકટ સમે કલ્યાણનાં તોયે પ્રભુ,
પાછાં વળેલાં વાળનારાં ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં. ૧

---

૨ તળીયેથી કાણો.

* આ કવિતા ચંદનબાળાને મહાવીર પ્રભુ દાન લીધા સિવાય પાછા વળ્યા ત્યારે આવેલા આંસુનાં સંબંધની છે. તે આંસુને ધન્યવાદ આપેલો છે.

૧ વસુમતિ એ ચંદના અથવા ચંદનબાળાનું બીજું નામ છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એ આંસુડાં મોતીસમાં ઉજળાં બહુ અણમોલને,
મહાવીર પણ પાછા ફર્યા સંકેત કેરો બોલ એ;
ષટ્ માસ જ્યાં ચાલ્યા ગયા એવે અભિગ્રહ આકરે,
છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં જે ખૂટતું પૂરૂં કરે. [૨] ૨

છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં લઘુ બિંદુએ સાગર ભરે,
છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં પ્રભુ અડદ લેવા કર ધરે;
છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં મુંડિત મસ્તક કેશથી,
છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં શોભે વપુ શુભ વેશથી. ૩

છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં પ્રભુને કરાવે પારણું,
છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં એ પારણે ઓવારણું;
લોઢું બન્યું સોનું અને સોનાતણી વૃષ્ટિ થઇ,
બંધન અલંકારો થયાં એ આંસુડે અવધિ થઇ[૩]. ૪

આ વિશ્વમાં આંસુતણા સાગર સદા ઉભરાય છે,
પણ એક બિંદુ કદિ કહિં આવું નહિ નિરખાય છે;
બાળા કહે શાળા હતી કઇ જ્યાં ભણી આવું રૂડું,
છે ધન્ય ત્હારૂં આંસુડું અમૃત સમું એ આંસુડું. ૫

સંસારના વિસ્તારથી નિસ્તાર પામી બાળિકા,
બાળા મટી થઈ કેવળી ત્રણ લોકની પ્રતિપાળિકા[૪];
ઉત્કૃષ્ટ એ સદ્ભાગ્ય જેહથી સાંપડ્યાં તે આંસુડાં,
છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં છે ધન્ય ત્હારાં આંસુડાં. ૬

---

૨ પ્રભુએ કરેલા અભિગ્રહમાં બીજું બધું તે સ્થળે હતું પણ તેની આંખમાં આંસુ નહોતાં, તે પ્રભુ પાછાં વળતાં અસહ્ય ખેદ થવાથી આવ્યા; એટલે પ્રભુના અભિગ્રહમાં ખુટતું પૂરૂં થવાથી પ્રભુ પાછા વળ્યા અને અડદના બાકુળા વહોર્યા.

૩ પ્રભુએ દાન લીધું એટલે મુંડિત મસ્તક પર કેશ આવી ગયા, પગમાં લોઢાની બેડી હતી તે સોનાનાં ઝાંઝર રૂપ થઇ, દેવોએ પંચ દિવ્ય પ્રગટાવ્યાં તેમાં સુવર્ણની વૃષ્ટિ થઇ, શરીર-પર બાંધેલા બંધન અલંકાર થઇ ગયા.

૪ શાસ્ત્રકાર કહે છે કે ચંદનબાળાને બાળા ન કહેવી, કેમકે તેણે તો અબાળપણું બતાવ્યું છે. પ્રભુને અડદના બાકુળા વહોરાવી તેનાં બદલામાં કેવળજ્ઞાન માગી લીધું છે અને તે પ્રભુ પાસે ચારિત્ર લઇને પ્રાપ્ત કર્યું છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

जलमंदिरमां सात्त्विक कल्लोल.

(લેખક-મો. ગી. કાપડીઆ-સોલીસીટર. મુંબઇ.)

(અનુસંધાન પૃષ્ટ ૭૯ થી)

अपारघोरसंसारनिमग्नजनतारक !;
किमेष घोरसंसारे नाथ ते विस्मृतो जनः । ॥ १ ॥
सद्भावप्रतिपन्नस्य तारणे लोकबान्धव !;
त्वयास्य भुवनानन्द ! येनाद्यापि विलम्ब्यते । ॥ २ ॥
आपन्नशरणे दीने करुणामृतसागर !;
न युक्तमीदृशं कर्तुं जने नाथ भवादृशाम् । ॥ ३ ॥
भीमेऽहं भवकान्तारे मृगशावकसन्निभः;
विमुक्तो भवता नाथ ! किमेकाकी दयालुना । ॥ ४ ॥
इतश्चेतश्च निक्षिप्तचक्षुस्तरलतारकः;
निरालम्बो भयेनैव विनश्येऽहं त्वया विना । ॥ ५ ॥
अनन्तवीर्यसम्भार ! जगदालम्बदायक !;
विधेहि निर्भयं नाथ ! मामुत्तार्य भवाटवीम् । ॥ ६ ॥
न भास्करादृते नाथ ! कमलाकरबोधनम् ;
यथातथा जगन्नेत्र त्वदृते नास्ति निर्वृतिः । ॥ ७ ॥
किमेष कर्मणां दोषः किं ममैव दुरात्मनः;
किं वास्य हतकालस्य किं वा मे नास्ति भव्यता ? ॥ ८ ॥
किं वा सद्भक्तिभिर्ग्राह्य सद्भक्तिस्त्वयि तादृशी;
निश्चलाद्यापि संपन्ना न मे भुवनभूषण ! । ॥ ९ ॥
लीलादलीतनिःशेषकर्मजाल ! कृपापर !;
मुक्तिमर्थयते नाथ ! येनाद्यापि न दीयते । ॥ १० ॥
स्फुटं च जगदालम्ब ! नाथेदं ते निवेद्यते;
नास्तीह शरणं लोके भगवन्तं विमुच्य मे । ॥ ११ ॥
त्वं माता त्वं पिता बन्धुस्त्वं स्वामी त्वं च मे गुरुः;
त्वमेव जगदानन्द ! जीवितं जीवितेश्वर ! ॥ १२ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

त्वयावधीरितो नाथ ! मीनवज्जलवर्जितः;
निराशो दैन्यमालम्ब्य म्रियेऽहं जगतीतले । ॥ १३ ॥
स्वसंवेदनसिद्धं मे निश्चले त्वयि मानसम्;
साक्षाद्भूतान्यभावस्य यद्वा किं ते निवेद्यताम् । १४ ॥
मच्चित्तं पद्मवन्नाथ ! दृष्टे भुवनभास्करे;
त्वयीह विकसत्येव विदलत्कर्मकोशकम् । ॥ १५ ॥
अनन्तजन्तुसन्तानव्यापाराक्षणिकस्य ते;
ममोपरि जगन्नाथ ! न जाने कीदृशी दया । ॥ १६ ॥
समुन्नते जगन्नाथ ! त्वयि सद्धर्मनीरदे;
नृत्यत्येष मयूराभो मद्दोर्दण्डशिखण्डिकः । ॥ १७ ॥
तदस्य किमियं भक्तिः किमुन्मादोऽयमीदृशः;
दीयतां वचनं नाथ ! कृपया मे निवेद्यताम् । ॥ १८ ॥
मञ्जरीराजिते नाथ ! सच्चूते कलकोकिलः;
यथा दृष्टे भवत्येव लसत्कलकलाकुलः । ॥ १९ ॥
तथैष सरसानन्दबिन्दुसन्दोहदायक;
त्वयि दृष्टे भवत्येव मूर्खोऽपि मुखरो जनः । ॥ २० ॥
तदेनं मावमन्येथा नाथासंबद्धभाषिणम्;
मत्वा जनं जगज्ज्येष्ठ ! सन्तो हि नतवत्सलाः । ॥ २१ ॥
किं बालोऽलीकवाचाल आलजालं लपन्नपि;
न जायते जगन्नाथ ! पितुरानन्दवर्धनः । ॥ २२ ॥
तथाश्लीलाक्षरोल्लापजल्पाकोऽयं जनस्तव;
किं विवर्धयते नाथ ! तोषं किं नेति कथ्यताम् । ॥ २३ ॥
अनाद्यभ्यासयोगेन विषयाशुचिकर्दमे;
गर्ते सूकरसंकाशं याति मे चटुलं मनः । ॥ २४ ॥
न चाहं नाथ ! शक्नोमि तन्निवारयितुं चलम्;
अतः प्रसीद तद्देव ! देव ! वारय वारय । ॥ २५ ॥
किं ममापि विकल्पोऽस्ति नाथ ! तावकशासने;
येनैवं लपतोऽधीश ! नोत्तरं मम दीयते । ॥ २६ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

आरूढमीयतीं कोटीं तव किङ्करतां गतं;
माथप्येतेऽनुधावन्ति किमद्यापि परीषहाः । ॥ २७ ॥
किं चामीमणताशेषजनवीर्यविघायकः;
उपसर्गा ममाद्यापि पृष्टं मुञ्चन्ति नो खलाः । ॥ २८ ॥
पश्यन्नपि जगत्सर्वं नाथ ! मां पुरतः स्थितम्;
कषायारातिवर्गेण किं न पश्यसि पीडितम् । ॥ २९ ॥
कषायाभिद्रुतं वीक्ष्य मां हि कारुणिकस्य ते;
विमोचने समर्थस्य नोपेक्षा नाथ ! युज्यते । ॥ ३० ॥
विलोकिते महाभाग ! त्वयि संसारपारगे;
आसितुं क्षणमप्येकं संसारे नास्ति मे रतिः । ॥ ३१ ॥
किं तु किं करवाणीह नाथ ! मामेष दारुणः
आन्तरो रिपुसंघातः प्रतिबध्नाति सत्वरम् । ॥ ३२ ॥
विधाय मयि कारुण्यं तदेनं विनिवारय;
उद्दामलीलया नाथ ! येनागच्छामि तेऽन्तिके । ॥ ३३ ॥
तवायत्तो भवो धीर ! भवोत्तारोऽपि ते वशः ;
एवं व्यवस्थिते किंवा स्थीयते परमेश्वर ! । ॥ ३४ ॥
तदीयतां भवोत्तारो मा विलम्बो विधीयताम् ;
नाथ ! निर्गतिकोल्लापं न शृण्वन्ति भवादृशाः । ॥ ३५ ॥

" પાર–છેડો ન પામી શકાય તેવા ભયંકર સંસારસમુદ્રમાં ડુબેલા પ્રાણી- " ઓને તારનાર ! હે મારા નાથ ! આ ભયંકર સંસારમાં આપ શું મને વદન " વિસરી ગયા? ભૂલી ગયા? ચૂકી ગયા? જેને લઇને હે લોકબંધુ ! જોકે આપ " સદ્ભાવ ધારણ કરનારને તારવામાં સદા તત્પર હો છો, છતાં હે ત્રણભુવનને " આનંદ આપનાર મારા પ્રભુ ! મારા સંબંધમાં આપ હજુપણ વિલંબ કરી રહ્યા " છો. ૧–૨. અહો કરૂણારૂપ અમૃતના સમુદ્ર! આપને શરણે આવેલ આ દીન પ્રાણી " ઉપર આપ જેવા મહાનુભાવે આ પ્રમાણે કરવું તે કોઇપણ રીતે છાજતું નથી. ૩. " હે મારા નાથ ! હું તો એક હરણના બચ્ચાં જેવો છું, તેને આપ જેવા દયાળુએ " આ ભયંકર સંસાર અટવી (જંગલ) માં તદ્દન એકલો કેમ મૂકી દીધો? ૪. અરે " મારા પ્રભુ ! ચટપટ ચળવળ થતી આંખો આ બાજુ અને પેલી બાજુ નાંખતો " અને કોઇપણ પ્રકારનું અવલંબન નહીં મેળવી શકતો હું તો બીકમાં ને બીકમાં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

" તમારા વગર મરી જઇશ. ૫. આવી મારી દયાજનક સ્થિતિ હોવાથી અહો અનંત
" શક્તિના ધણી ! જગતને અવલંબન આપનાર મારા ઇશ્વર ! આ સંસાર અટવી
" ઉતારીને મને ભય વગરનો કરો-બીક વગરનો કરો. ૬. હે નાથ ! હે જગતના
" ચક્ષુ ! જેવી રીતે કમળને વિકસ્વર કરવાને આ દુનિયામાં સૂર્ય સિવાય બીજો
" કોઇપણ શક્તિવાન્ થતો નથી, તેવી રીતે તમારા વગર મને બીજી કોઇ જગોએ
" નિરાંત મળતી નથી, શાંતિ મળતી નથી, આરામ મળતો નથી. ૭. લીલા
" માત્રમાં-રમતમાં અનેક કર્મોનાં જાળાંઓને કાપી નાખવાને શક્તિવાન્ થયેલા હે
" કૃપાપરાયણ પ્રભુ ! હું આપની પાસે મોક્ષ માગું છું, મારે મોક્ષ જોઇએ છીએ,
" છતાં હજુ આપ તે બાબતનો વિલંબ કરી રહ્યા છો, તો હે ભુવનભૂષણ! શું એ તે
" મારાં કર્મોનો દોષ છે? કે દુરાત્મા એવા મારા પોતાનોજ દોષ છે? કે હે સાહેબ!
" એમાં તે પેલા અધમ કાળનો દોષ છે ? કે મારી પોતાની મોક્ષ જવાની યોગ્યતા
" (ભવ્યતા) જ નથી ? કે સુંદર ભક્તિથી ગ્રાહ્ય થનાર મારા પ્રભુ ! મારી આપ-
" નામાં જોઇએ તેવી ખરેખરી-ન ખસે તેવી સાચી ભક્તિજ નથી ? (મને અર્થીને
" અર્થ મેળવવામાં ઢીલ થાય છે તેનું કારણ શું ?). ૮-૧૦. હે જગતને અવલં-
" બન આપનાર ! મારા નાથ ! હું તો આપને સાચેસાચું કહી નાખું છું અને
" ઉઘાડી રીતે જણાવી દઉં છું કે મારે તમારા વગર આ દુનિયામાં બીજા કોઇનો
" આધાર નથી, ટેકો નથી, શરણ નથી. ૧૧. હે નાથ ! હે પ્રભુ ! આપ મારી માતા
" છો, આપ મારા પિતા છો, આપ મારા બંધુ છો, આપ મારા સ્વામી છો,
" આપ મારા ગુરૂ છો અને હે જગતને આનંદ આપનાર ! મારા પ્રાણનાથ !
" આપજ મારા જીવન છો ! ૧૨. હે દીનબંધુ ! આપ જો મારો તિરસ્કાર
" કે મારી અવગણના કરી મને પાછો કાઢશો તો જેમ માછલી જળ વગ-
" રના પૃથ્વીપ્રદેશમાં તરફડી તરફડીને મરી જાય તેવી રીતે હું તદ્દન નિરાશ
" થઇને અને દીનતાને સ્વીકારીને મરી જઇશ, નાશ પામી જઇશ. ૧૩. મારા મનમાં
" અન્ય ભાવનો સાક્ષાત્કાર થયો છે અને સ્વાનુભવવડે સિદ્ધ થયેલું મારૂં મન
" તમારામાં બરાબર નિશ્ચળ થઇ ગયું છે, નહિ તો તમને આટલું નિવેદન શામાટે
" કરૂં ? ૧૪. હે નાથ ! ત્રણભુવનમાં પ્રકાશ કરનાર આપ સૂર્યને જોઇને કર્મના
" સમૂહોને બાળી નાખતું મારૂં મન કમળની જેમ વિકાસ પામે છે. ૧૫. પરંતુ
" હે જગન્નાથ ! આપને તો અનેક પ્રાણીસમૂહના વ્યાપાર ઉપર લક્ષ્ય આપવાનું
" હોવાથી આપની મારા ઉપર કેટલી દયા છે તે કાંઇ મારા જાણવામાં આવતું નથી.
" ૧૬. હે જગતના નાથ ! આપ સાહેબ જેવા શુદ્ધ ધર્મરૂપ નીર (જળ-પાણી)થી
" ભરેલાં વાદળાં ચઢી આવતાં મોર જેવો આ સરલ પ્રાણી નાચ કરી રહ્યો છે. ૧૭.
" ત્યારે સાહેબ ! મારી એવી સ્થિતિ થઇ છે તે તે શું મારી ભક્તિ છે કે મારૂં એક
" પ્રકારનું ગાંડપણ છે ? તેનો હે મારા નાથ ! મારા ઉપર કૃપા કરીને જવાબ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

" લાગે. ૧૮. જેવી રીતે સુંદર આંબાના વિશાળ વૃક્ષ ઉપર મહોરો આવવા માંડે " અને તેનાથી આખો આંબો સુશોભિત થઇ જાય તે વખતે મારા નાથ ! સુંદર " ગાન કરનાર કોકિલપક્ષી અત્યંત મધુર ગાન કરવા મંડી જાય છે અને કલકલા- " ટ ચારે તરફ કરી મૂકે છે તેવી રીતે સુંદર રસપૂર્વક આનંદનાં બિંદુઓને " આપનાર હે મારા પ્રભુ ! આપને જોઇને આ પ્રાણી તદ્દન જડભરત જેવો મૂર્ખ " હોય તો પણ વાચાળ થઇ જાય છે. ૧૯–૨૦. હે જગત્‌ના વડવીર ! હું કદાચ " કાંઇ અસ્તવ્યસ્ત કે અવ્યવસ્થિત બોલતો હોઉં તો પણ મારી અવગણના કરશો " નહિ, મારો તિરસ્કાર કરશો નહિ, મારી ઉપેક્ષા કરશો નહિ; કારણ કે સંતપુરૂષો " તો નમનાર તરફ હમેશાં પ્રેમ બતાવનાર, સ્નેહ દર્શાવનાર હોય છે. ૨૧ હે મારા " સુંદર ! એમ સમજો કે એક છોકરો હોય, તે જેવું તેવું–ગાંડું ઘેલું બોલતો હોય, " વાચાળ થઇ ગયેલો હોય, બોલકણો હોય છતાં તેની ઘેલીગાંડી વાત તેના પિતાના " આનંદમાં વધારો નથી કરતી ? ૨૨. તેવી રીતે હે નાથ ! આ પ્રાણી (હું જાતે) " આમતીઆ અક્ષરો બોલતો હુઉં, અર્થ ઘટના વગરના શબ્દો લવી જતો હુઉં, છતાં તે " આપના સંતોષમાં વધારો કરે છે કે નહિ ? તે હે પ્રભુ ! આપ તુરત કહી દો, જણાવી દો, " સ્પષ્ટ કરી નાખો. ૨૩. હે પ્રભુ ! મારૂં મન ઘણું ચપળ છે અને તે અનાદિકાળના અભ્યા- " સને લઇને ડુક્કરની પેઠે વિષયરૂપ અશુચિના કાદવથી ભરેલા ખાડામાં દોડ્યું જાય છે, " પણ તેને તેમ કરતાં હું અટકાવવાને શક્તિવંત થતો નથી, તો મારા દેવ ! મારા ઉપર " કૃપા કરીને તેને તેમ કરતાં વારો વારો ! તેને અટકાવો અટકાવો ! તેને થોભાવો " થોભાવો ! ૨૪–૨૫. અહો મારા પ્રભુ ! શું આપના શાસનમાં હજુ મને કાંઇ " વિકલ્પ વર્ત્તે છે કે આટઆટલું બોલી રહ્યો છું છતાં આપ મને ઉત્તર પણ આ- " પતા નથી. ૨૬. હે પ્રભુ ! હું આટલી હદે ચઢ્યો, આપનો સેવક થયો, છતાં હજુ " પણ પરિષહો મને કેમ ત્રાસ આપે છે ? ૨૭. પ્રણામ કરનાર જનોને મહાવીર્ય " આપનાર મારા પ્રભુ ! નાદાન ઉપસર્ગો હજુ પણ મારો કેડો કેમ મૂકતા નથી ? " ૨૮. આપની સમીપે રહેલા આખા જગતને આપ જુઓ છો, છતાં હે નાથ ! કષા- " યરૂપ દુશ્મનોથી પીડાતા મને આપ હજુ કેમ જોતા નથી ? ૨૯. હે પ્રભુ ! આપ " તો દયાના ભંડાર છો, છતાં આપ કષાયથી ત્રાસ પામતો મને જોઇ રહ્યા છો અને " ઉપેક્ષા કરો છો, પણ આપે મારા સંબંધમાં ઉપેક્ષા કરવી એ કોઇપણ રીતે યોગ્ય " નથી, કારણ કે આપ એ દુશ્મનોથી મને છોડાવવાને પૂરતા શક્તિવંત છો. ૩૦. " અહો મહા ભાગ્યવાન્ ! આપ સંસારનો પાર પામી ગયેલા છો, તેમને જોઇને " મને સંસારમાં હવે એક ક્ષણવાર પણ રહેવાની ઇચ્છા થતી નથી, તેમાં મને " આનંદ આવતો નથી, તેમાં મને મજા આવતી નથી. ૩૧. છતાં હે મારા પ્રભુ ! " મારો અંદર રહેલો મોટો અંતરંગ શત્રુસમુદાય મને બહુ સખ્ત રીતે બાંધી લે છે, " મારો કેડો મૂકતો નથી તો હવે હું શું કરૂં ? કેમ કરૂં ? ૩૨. હે દયાળુ ! મારા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

" ઉપર દયા લાવીને આપ એ મારા અંદર રહેલા શત્રુસમુદાયને અટકાવો, હઠાવો, " પાછા પાડો, જેથી હું આપ સાહેબની પાસે જલદી આવી પહોંચું. ૩૩. અહો ભ- " ઢવીર ! આ સંસાર આખો તમારે આધીન છે, અને સંસારનો પાર પમાડવાનું " પણ તમારા હાથમાંજ છે, છતાં હે પરમેશ્વર ! હવે શામાટે બેસી રહ્યા છો? કેમ " બેસી રહ્યા છો ? ૩૪. હવે તો મને સંસારનો પાર પમાડી આપો, તેમાં જરાપણ " વિલંબ ન કરો; આશ્ચર્ય છે કે આવી રીતે પ્રકટપણે કરાયેલી મારી પ્રાર્થના આપ " જેવા મહાનુભાવો સાંભળતા નથી. ૩૫."[1]

ઉપર પ્રમાણે પ્રાર્થના કરી રહ્યા પછી આંખ મીંચાઇ ગઇ, પરમાત્માનો કાંઇક સાક્ષાત્કાર થયો, થોડો વખત એ અતિ આનંદદાયક સ્થિતિ અનુભવી ધર્મશાળા તરફ સર્વ સાથે પાછું આગમન થયું, ભોજનક્રિયા કરી લઇ પાછાં વળવાની મુસાફરીની તૈયારી કરી લીધી, પણ મન એકવાર પાછું જળમંદિર તરફ ખેંચાયું, તેથી ચાલતે મુકામે એ અતિ શાંત સ્થાનને ફરી ભેટી આવ્યું અને એ સ્થાનને નિરખતાં એ સ્થાનમાં આગલી રાત્રે તથા તે દિવસે અનુભવેલ આનંદરસના કલ્લોલમાં મજ્જન કરતાં મુસાફરીને માર્ગે પડ્યા. હજુપણ એ પ્રસંગ યાદ આવે છે ત્યારે રોમાંચ ખડાં થાય છે, મન અસાધારણ આનંદસ્થિતિ અનુભવે છે અને જીવનની તે સુંદર ક્ષણોને યાદ કરી એ સ્થળને ભેટવાને, એ શાંતિનો અનુભવ કરવાને, એ આત્મરમણતા પ્રાપ્ત કરવાને ઇચ્છા–હોંશ–અભિલાષા મનમાં સર્વદા રહે છે.

जैनसमाजना अभ्युदय अर्थे सहृदय जनोने कंइक कथन.

૧ જૈન બાળકો, બાળિકાઓ, યુવકો, યુવતીઓ વિગેરેને પવિત્ર શાસનશૈલીથી કેળવી શકે એવા નમુનેદાર જૈન શિક્ષકો અને શિક્ષિકાઓ તૈયાર કરવા–કરાવવા સહુથી પહેલું લક્ષ પહોંચાડી તે માટે જોઇતી તૈયારી જલદી કરવી જોઇએ.

૨ આપણી કોમનો જે અઢળક પૈસો જમણવાર પ્રમુખ અલ્પ ઉપયોગી દિશાઓમાં ખર્ચાય છે તે હવે બને તેટલો ઉત્તમ જાતિની કેળવણીનો પ્રચાર કરવા અર્થે ખર્ચાવો જોઇએ. સહૃદય શ્રીમંતોએ તેમાં પહેલ કરીને અન્ય જનો માટે શુભ દાખલો બેસાડવો જોઇએ.

૩ સીદાતા જૈન બંધુઓ અને બ્હેનોના ઉદ્ધાર માટે સારાં ફંડ એકઠાં કરી તેવડે તેઓ સારી લાઇન ઉપર ચઢી સ્વાશ્રયી બનવા પામે તેવો સંગીન પ્રબંધ થવો જોઇએ.

---

૧ ઉપરની આખી પ્રાર્થના ખરા અંતરથી કરાયેલ અને ખાસ પ્રભુ પાસે હમેશાં બોલવા લાયક હોવાથી અહીં આખી આપેલ છે. તે પ્રાર્થના પદ્યમાં ગુજરાતી ભાષામાં આપવાની ઇચ્છા છે, તે હવે પછીના અંકોમાં આપવામાં આવશે. તંત્રી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૪ જૈનસમાજનો જલદી અભ્યુદય થવા પામે એવા શાસનપ્રેમ સાથે ઉંડી દીલની દાઝ–દિલસોજી ધરાવે એવો સ્વયંસેવક યા નિઃસ્વાર્થ સેવાકારક વર્ગ તૈયાર કરવો જોઈએ અને તે માટે કાર્યની વહેંચણી કરી સ્વકાર્ય શરૂ કરી દેવું જોઈએ. દ્રવ્ય અને ભાવ દરૂણા સાધી શકાય એવા લક્ષથી કાર્ય કરવું જોઇએ.

૫ રડવા–કુટવામાં તેમજ ફટાણાં ગાવામાં તેમજ નકામી કુથલી કરવામાં જે પુષ્કળ વખત નકામો કાઢી નાંખવામાં આવે છે તેનો બચાવ થઇ શકે તથા સ્વપરહિતમાં અભિવૃદ્ધિ થવા પામે તેવો ઉપદેશ સ્થળે સ્થળે સંકોચ વગર નિર્ભયપણે અપાવો જોઇએ.

૬ જે કોઇ બ્હેન કમનશીબે વિધવા થવા પામે તેના આત્માને શાન્તિ–દિલસોજી મળે તેમ તેને સારા અભ્યાસમાં અને સારી સંગતિમાં જોડવા કાળજી રાખવી જોઇએ. નહિ કે તેને નજરકેદ જેવી સ્થિતિમાં રાખી તેના દુઃખમાં વધારો થાય તેવી ઉલટી રીતિ આદરવી. વીરપુત્રો અને વીરપુત્રીઓએ મિથ્યા શોક–સંતાપ તજી ખરી કેળવણીનો સ્વાદ મેળવી અન્ય ભવ્યાત્માઓને તેનો સ્વાદ ચખાડવો જોઇએ. વિધવા તેમજ સધવા બ્હેનો જો ખરી કેળવણી મેળવી શકશે તો તેઓ પોતાની જાતિબ્હેનોને ઉદ્ધારવા અને સ્વસંતતિને પણ કેળવવા ભાગ્યશાળી નિવડશે.

૭ અન્ય કોમો કેળવણીનો બહોળો પ્રચાર કરી આગળ વધતી જાય છે, તેમની હરોલમાં ઉભા રહેવું હોય તો જૈનોએ તન, મન, ધનથી કેળવણીમાં સંગીન વધારો કરી સ્વકોમની ઉન્નતિ સાધવા પૂરતું લક્ષ આપવું જોઇએ.

૮ શરીરનું આરોગ્ય સારી રીતે સચવાય એવાં નિર્દોષ અને નિયમિત ખાન-પાન, વ્યાયામ (અંગ કસરત), સ્વચ્છ હવાપાણી અને સારા પ્રકાશવાળાં નિવાસસ્થાનનું સેવન કરવું જોઇએ. એ વગર ઘણાએક ભાઇ–બ્હેનો અનેક પ્રકારનાં રોગથી રીબાતા જણાય છે.

૯ રાજસી અને તામસી પ્રકૃતિને ઉત્તેજિત કરે એવો ખોરાક તજી, સાત્વિક પ્રકૃતિને પોષણ આપે એવા સાત્વિક ખોરાકથી શરીરને પોષણ આપી સાત્વિક વિચાર, વાણી અને આચારનું સદાય સેવન કરવું, જેથી સ્વપરહિતમાં ચોક્કસ વધારો થવા પામે.

૧૦ સર્વને સ્વઆત્મા સમાન લેખવા, દુઃખીના દુઃખ કાપવા, સુખીને દેખી દિલમાં સંતોષ–પ્રમોદ ધરવો અને અતિ રૌદ્ર–નિર્દય કાર્ય કરનારથી વેગળા રહેવું, રૂડી રહેણી–કરણીવડેજ પોતાનો નિસ્તાર થઇ શકશે.

૧૧ હિંસાદિક સકળ પાપસ્થાનકથી સદંતર દૂર રહેવું અને અહિંસાદિકને પ્રેમથી આદર આપવો.

સ. ક. વિ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

स्वआचारविचारनी शुद्धि माटे दरेक जैने आपवुं जोइतुं लक्ष.

ઉત્તમ પ્રકારની કેળવણી અને શ્રદ્ધાદિકની ખામીથી કેટલાક ભાઈ બ્હેનોનું આચરણ એવું બેહુદું હોય છે કે તેને લઈને આખો સમાજ વિગોવાય છે અને તેઓ બહુધા જે ધર્મ પાળતા હોય છે તેની પણ નિંદા થવા પામે છે, તેથી પ્રથમ તો ધર્મના અંગરૂપ આચરણની શુદ્ધિ અવશ્ય કરવાની જરૂર રહે છે.

૧ શુદ્ધ દેવ, ગુરૂ, સંઘ, તીર્થાદિકનાં દર્શન-વંદન પૂજા સ્તુતિ પ્રસંગે યથોચિત અંગશુદ્ધિ, વસ્રશુદ્ધિ, મનઃશુદ્ધિ, સ્થળશુદ્ધિ, ઉપગરણશુદ્ધિ, દ્રવ્યશુદ્ધિ, અને વિધિશુદ્ધિ સાચવવાનો અવશ્ય ખપ કરવો જોઇએ. આપણામાં આચારશુદ્ધિ હોવાનો દાવો કરવા પહેલાં આપણે તેનો કેટલો ખપ કરીએ છીએ-કરવા કાળજી રાખીએ છીએ તેનું અવલોકન બરાબર કરવું જોઇએ. જે જે વ્યાજબી ઉપાયવડે શરીરાદિકશુદ્ધિ સચવાય તે તે ઉપાય પ્રમાદ રહિત આદરવા જોઇએ. જેમ દેવગુરૂની પૂજા-ભક્તિ પ્રસંગે ગૃહસ્થને વિધિયુક્ત જળસ્નાનની જરૂર કહી છે, તેમ સ્વજીવનની સાર્થકતા કરવા અને તેને ટકાવી રાખવા જરૂર પૂરતો શુદ્ધ સાત્વિક આહાર ન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્યવડે મેળવી લેવાની, સહુને આત્મતુલ્ય લેખવાની, પ્રિય અને હિતકર એવુંજ સત્ય બોલવાની, દ્રઢતાપૂર્વક પ્રમાણિકતાનું ધોરણ આદરીને તે પ્રાણાંત સુધી નભાવવાની, પરસ્રીને માતૃતુલ્ય લેખવાની, પરિગ્રહની મમતા ટુંકી કરી સંતોષવૃત્તિ સેવવાની, ક્રોધાદિક દુષ્ટ કષાયોને ઉપશમાવવાની, રાગ દ્વેષને પાતળા પાડવાની, કલેશ કંકાસ દૂર કરવાની, વગર વિચાર્યાં વચનવડે સ્વપરને પરિતાપ થતો અટકાવવાની, સાનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ સંયોગોમાં થતાં હર્ષ ખેદથી બચવાની, દોષ દ્રષ્ટિથી થતી પરનિંદાથી પરહેજ રહી ગુણદ્રષ્ટિથી સદ્દગુણની પ્રશંસા કરવાની, શુદ્ધ સરલ પરિણામ આદરી રહેણીકહેણી એક સરખી રાખવાની અને શુદ્ધ દેવાદિક તત્વને યથાર્થ ઓળખી તેના ઉપર અચળ શ્રદ્ધા-આકીન જાળવી રાખવાની અત્યંત આવશ્યકતા છે.

૨ ગમે તેવાં કાળાં ધોળાં કરી અર્થ (દ્રવ્ય) મેળવી દાન પુન્ય કરી પવિત્ર થવાશે એમ કેક મુગ્ધ જનો માને છે. તેતો કાદવવડે અંગ લેપી પછી તેને જળવડે શુદ્ધ કરવા જેવું મૂર્ખાઇભરેલું અને અહિતકારી કામ છે. એમ સમજી 'પપ્પા પાપ ન કીજીયે, (તો) પુન્ય કીધું સો વાર ' એ વાત દિલમાં કોરી રાખી કોઇ પણ પ્રકારની અનીતિ-પરવંચનાદિકથી સદંતર દૂર રહેવું જોઇએ, અને સન્નીતિ આદરી સરલ વ્યવહારી થવું જોઇએ.

૩ ખાનપાનના સંબંધમાં ચોખાઈ સાચવવા પૂરતી કાળજી રાખવી જોઇએ.

૪ દેવ સમાન પવિત્ર બની શુદ્ધ દેવગુરૂની ઉપાસના કરવી જોઇએ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૫ નિજ આત્મસ્વરૂપનો વિચાર કરવો એ બુદ્ધિ પામ્યાનું ફળ છે.

૬ ઉત્તમ વ્રત નિયમ સમજીને આદરવા એ આ ક્ષણિક દેહ પામ્યાનો સાર છે.

૭ શુભ પાત્રને નિઃસ્વાર્થપણે પોષણ આપવું એ દ્રવ્ય પામ્યાનો સાર છે.

૮ પ્રાણી માત્રને પ્રિયકારી થાય એવું બોલવું એ વાચા પામ્યાનો સાર છે.

૯ બુદ્ધિબળ પામી નકામી પ્રપંચજાળમાં પડી, નિજ આત્મસ્વરૂપની કશી વિચારણા કરતો નથી તે બુદ્ધિ પામ્યો છતાં નહિ પામ્યા બરોબર છે.

૧૦ માનવભવ તથા આર્યકુળાદિક સત્સામગ્રી પામ્યા છતાં, ઉત્તમ પ્રકારના વ્રત નિયમનું પાલન કરી તેની સાર્થકતા જે કરી શકતો નથી તે તે નહિ પામવા બરોબર છે.

૧૧ પૂર્વ પુન્યયોગે પુષ્કળ દ્રવ્ય સંપત્તિ પામ્યા છતાં તેનો સત્પાત્રમાં વ્યય નહિ કરતાં જે તેનો કુવ્યસનાદિકમાં સ્વચ્છંદીપણે વ્યય કરે છે તે તે નહિ પામવા બરોબર છે.

૧૨ જે સમર્થ વચનબળ પામ્યા છતાં મિષ્ટ વચન બોલવાવડે લોકપ્રિય થવાને બદલે અપ્રિય વચન વાપરી લોકો સાથે કડવાશ કરે છે તે વાચા નહિ પામવા બરોબર છે.

૧૩ જો તમે અન્ય પાસે ભલાઇવર્તનની ચાહના રાખતા જ હો તો તમે પોતે જ પ્રથમ અન્ય પ્રત્યે ભલું વર્તન કરી બતાવો..કહેવું સહેલું છે પણ કરવું કઠણ લાગે છે.

૧૪ બીજાનું પ્રતિકૂળ આચરણ તમને અનિષ્ટ લાગતું જ હોય તો તમે જાતે જ બીજા પ્રત્યે પ્રતિકૂળ આચરણ કરતાં વિરમો, અનુકૂળ આચરણ જ કરો.

૧૫ પરની નિંદા કરવી તે કનક કચોળા જેવા સ્વમુખથી પારકા મળ ચુંથવા જેવું છે.

૧૬ હંસ જેવા ઉત્તમ સારગ્રાહી બનવું પણ કાગ જેવા છિદ્રગ્રાહી થવું નહિં.

૧૭ તમારૂં શ્રેય ચાહતાં જ હો તો સર્વ કોઇનું હિત-શ્રેય-કલ્યાણજ ચિન્તવો.

૧૮ યથાશક્તિ પરહિત કરવા તત્પર રહેશો તો તેથી સહેજે સ્વહિત કરી શકશો.

૧૯ સુખી અને સદ્ગુણીને નિરખી પ્રમુદિત બનશો તો તમે પણ પરિણામે સુખી અને સદ્ગુણી થઇ શકશો. ચિત્તની પ્રસન્નતાવડે રૂડું જ પરિણામ આવે છે.

૨૦ નીચા, નિંદક યા નિર્દય પ્રત્યે રોષ કરવાથી લાભને બદલે હાનિ અધિક થાય છે.

૨૧ અસાધ્ય વ્યાધિની જેમ તેવાની પ્રત્યે ઉપેક્ષા (રાગ દ્વેષ રહિત તટસ્થ વૃત્તિ) જ કરવી ઉચિત છે. (લેખક સ. ક. વિ.)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

मृगसुंदरी.

(ભાષાન્તર કર્ત્તા—પુરૂષોત્તમ જયમલ મહેતા—સુરત!)

શ્રી નાભિવંશના આભૂષણ સમાન, ભવ્ય જીવોરૂપી કમલને વિકસિત કરવામાં સૂર્ય સમાન, મરૂદેવીના પુત્ર, ત્રણ જગત્‌ના ગુરૂ શ્રીમાન્ પ્રથમ તીર્થંકર આદિનાથ પ્રભુને નમસ્કાર કરીને પ્રાણીરક્ષણના મહાન્ કારણરૂપ, વિવેકરૂપી પાણીનું સિંચન કરવામાં સમુદ્ર સમાન ચુલા ઉપર ચંદરવા બાંધવાથી પ્રાપ્ત થતા ધર્મને સર્વ જીવોને બોધ થાય તે માટે હું કહીશ.

આ જંબુદ્વીપના દક્ષિણ ભરતક્ષેત્રમાં દેવલોક સરખી ઋદ્ધિ સંયુક્ત શ્રીપુર નામનું નગર અતીવ શોભા ધારણ કરે છે. તે નગરમાં સૂર્ય સમાન તેજસ્વી, મ્હોટી સંપત્તિ સમન્વિત **શ્રીષેણ** નામે રાજા રાજ્ય કરે છે. જેમ સર્વ સુંદર સરિતાઓ સર્વ દિશાઓમાંથી આવીને વિવિધ પ્રકારના શ્રેષ્ઠ રત્નરાશિથી ભરપૂર સમુદ્રને વરમાળારોપણ કરે છે, તેમ શૌર્ય, ધૈર્યાદિ અનેક સદ્‌ગુણોરૂપી માણિક્યથી શોભાયમાન આ શ્રીષેણ રાજાને સર્વ પ્રકારની સંપત્તિઓ દરેક દિશાઓમાંથી આવીને વરેલી છે, અર્થાત્ સર્વ સંપત્તિઓ તે રાજાનું જ દાસત્વ સ્વીકારે છે. અત્યંત ભયંકર યમરાજાની પેઠે શત્રુસમુહને અસહનીય પ્રચંડ પરાક્રમવાન્, બન્ધુવર્ગ તથા સ્વજન સમુદાયને સૌમ્ય મૂર્ત્તિમાન્, સત્પુરૂષોના ચિત્તને આનંદદાયક એવા તે રાજાને સાક્ષાત્ જાણે બીજી લક્ષ્મીજ ન હોય એવી નિર્મળ શિયલવ્રતરૂપી આભૂષણોથી સુશોભિત **કમલા** નામની સહધર્મિણી (સ્ત્રી) છે. તે રાણી મિષ્ટતાયુક્ત વચનાલાપ કરવામાં કોયલ સમાન, રૂપસૌંદર્યમાં લાવણ્યની મૂર્ત્તિ જેવી ઉર્વશી અપ્સરા સમાન, ગતિમાં રાજહંસીસમાન વિગેરે અનેક સદ્‌ગુણોથી શોભતી હતી. જેમ સ્વર્ગલોકમાં દેવાંગનાઓ દેવો સાથે રમણીય વિષયસુખના વિલાસોમાં સદા નિમગ્ન રહે છે, તેમ તે રાણી પણ પોતાના સ્વામી સાથે દિવ્ય સુખ નિરંતર ભોગવે છે.

એ પ્રમાણે વિષયસુખ ભોગવતાં કેટલોએક કાળ પસાર થયો, તેવામાં એક દિવસ રાણીને રાત્રિના છેલ્લા પહોરે ઉત્તમ સ્વપ્ન આવ્યું; ઉત્તમ સ્વપ્ન જોવાથી રાણી ચિત્તમાં અત્યંત હર્ષ પામી અને સવારમાં પોતાના પતિને તે સ્વપ્નનું સ્વરૂપ નિવેદન કર્યું, ત્યારે રાજાએ તેને સ્વપ્નનું ફળ કહ્યું કે–' હે દેવી ! સર્વ શ્રેષ્ઠ ગુણોને ધારણ કરનાર, રાજાના સમૂહથી સેવા કરાતો, તેમજ પોતાના તીક્ષ્ણ બુદ્ધિબળથી સુરગુરૂ બૃહસ્પતિને પણ જીતે એવો પુત્રરત્ન તને પ્રાપ્ત થશે.' આવાં પ્રકારનાં રાજાનાં વચનો સાંભળી રાણીના શરીરે રોમેરોમ આનંદ વ્યાપ્યો અને તેજ દિવસથી તેણે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જેમ પૃથ્વી નિધાન ધારણ [illegible] તેમ ગર્ભને ધારણ કર્યો. પછી જેમ મેરૂ પર્વત પૂર્વ દિશામાં સૂર્યને જન્મ આપે છે અને પૃથ્વી કલ્પવૃક્ષને જન્મ આપે છે તેમ કમલા રાણીએ સંપૂર્ણ સમયે પુત્રને જન્મ આપ્યો. રાજાએ પુત્રજન્મની વધામણી સાંભળી [illegible] મોટાં દાન આપવા પૂર્વક તથા બંદીજનોને છોડી દેવા પૂર્વક [illegible] મહોત્સવ [illegible] સારી રીતે કર્યો. શુભ દિવસે કુટુંબવર્ગને આમંત્રણ [illegible] તે પુત્રનું 'દેવરાજ' નામ સ્થાપન કરવામાં આવ્યું.

જેમ ચંદ્રમા શુકલપક્ષમાં વૃદ્ધિ પામે છે તેમ આ પુત્ર પણ સાવમાતાથી લા-લનપાલન [illegible] માતપિતાદિ કુટુંબવર્ગને સ્વબાલ્યચાપલ્યતાથી આનંદ પમા-ડતો દિવસે દિવસે વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યો. તે જ્યારે આઠ વર્ષની ઉમરનો થયો ત્યારે તેણે [illegible] યોગ્ય ચોસઠ કળામાં પ્રવીણતા મેળવી અને અનુક્રમે તેણે કામક્રીડા કર-વાના [illegible] તુલ્ય યુવાવસ્થા પ્રાપ્ત કરી.

[illegible] પૂર્વભવમાં કરેલા દુષ્ટ કર્તવ્યના દોષથી તેના શરીરમાં અત્યંત દુઃખ-દાયક કોઢ નામનો મહારોગ અકસ્માત્ ઉત્પન્ન થયો. કોઢની પીડાથી તેનું શરીર તદ્દન [illegible] થઇ ગયું અને જેમ થોડા પાણીમાં માછલાંઓ સંચાર કરી શકે નહિ તેમ તે કુમાર પણ કોઇ સ્થળે જઇ આવી શકતો નહિ. જેમ ઉખરભૂમિમાં વાવેલું બીજ નહિ ઉગતાં તદ્દન નિષ્ફળપ્રાય થાય છે તેમ તે કુમારના રોગની મ્હોટા મ્હોટા વૈદ્યોએ ચિકિત્સા કરી છતાં તે રોગ શાન્ત થયો નહિ ને સર્વ ઉપાયો વ્યર્થ [illegible] ૧ ઔષધ, ૨ શકુન, ૩ મંત્ર, ૪ નક્ષત્ર, ૫ ગૃહદેવતા આ સર્વે વસ્તુઓ [illegible] હોય છે, પણ કુકર્મ હોય ત્યારે તેથી વિપરીત પરિણામ ઉપજાવનાર [illegible] છે. [illegible] કુમારને દુષ્કર્મના [illegible] થયી મોટા મોટા [illegible] કર્યા છતાં [illegible] નહિ અને સાત વર્ષ વીતી ગયાં.

એક દિવસ રાજાએ આખા શહેરમાં પટહ વગડાવીને એવી ઉદ્દઘોષણા કરાવી કે "મ્હારા પુત્રને જે બુદ્ધિશાળી પુરૂષ નિરોગી કરશે તેને મ્હારૂં અર્ધ રાજ્ય આ-પીશ તેમાં કાંઇપણ સંશય જાણવો નહીં.' તે નગરમાં જીવ અજીવ આદિ નવતત્વને જાણનાર, બુદ્ધિમાન, ધનવાન ઋષભદત્ત નામનો શ્રાવક વસે છે. તે શેઠને ઘરના આભૂષણ તુલ્ય લક્ષ્મીવતી નામની પત્નિ છે. તેને સર્વ સ્ત્રીઓમાં શિરોમણિ સોમશ્રી નામની પુત્રી છે. તે પુત્રી જન્મથી માંડીને શિયલશૃંગાર ધારણ કરવાવાળી [illegible] કળા સહિત સાક્ષાત્ સરસ્વતીનુંજ પ્રતિબિંબ હોય તેવી શોભે છે. [illegible] પટહ વાગતો સાંભળીને સોમશ્રીએ તે પટહ ઝીલ્યો. રાજાને ખબર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પડવાથી તેને સભામાં બોલાવી. સોમશ્રી સભામાં ગઇ, કુમારનું અદ્ભુત રૂપ જોઇને તેના શરીરમાં એકદમ રોમાંચ ઉત્પન્ન થયાં. તે કુમારને સોમશ્રીએ પોતાના હાથથી સ્પર્શ કરીને તથા પોતાના ચરણજળથી સિંચન કરીને જેમ લક્ષ્મણને વિશલ્યાએ શલ્યરહિત કર્યો હતો તેમ તેજ વખતે રોગરહિત કર્યો. રાજાને પુત્ર નિરોગી થયાની વધામણી મળી, એટલે તેણે ત્યાં આવી સોમશ્રીના પિતાને વિજ્ઞપ્તિ કરી પોતાના પુત્રની સાથે તેનું લગ્ન ઘણાજ આનંદમહોત્સવપૂર્વક કર્યું.

આવા આશ્ચર્યકારક બનાવની સર્વ પ્રજાજનોને જાણ થવાથી સર્વના મુખમાંથી એવા ઉદ્ગારો નીકળવા માંડ્યા કે અહો ! શિયલવ્રતનું માહાત્મ્ય ખરેખર, વચનથી પણ અગોચર છે. જુઓ તેના ડાબા હાથના સ્પર્શ માત્રથી તેમજ ચરણજળના સિંચનથી કુમાર કામદેવ તુલ્ય રૂપવાન્ તથા નિરોગી થયો. કહ્યું છે કે:—

यस्य स्मरण मात्रेण, सर्वे संसारजा रुजः ।
शरीरिणो विशीर्यन्ते, सोऽयं शीलभिपग्नवः ॥
देवदाणवगंधव्वा, जक्खरक्खसकिन्नरा ।
बंभयारिं नमंसंति, दुक्करं जे करंति ते ॥

'જે શિયલવ્રતના સ્મરણ માત્રથી પ્રાણીઓના સંસારમાં ઉત્પન્ન થતા તમામ રોગો નાશ પામે છે તે શિયલવ્રતરૂપ કોઇ નવા વૈદ્યનો પ્રભાવ અતિઅદ્ભુત છે. દેવતાઓ, દાનવો, ગંધર્વો, યક્ષો, રાક્ષસો અને કિન્નરો સર્વે દુષ્કર કાર્ય કરનાર એવા બ્રહ્મચર્ય ધારણ કરનારાઓને નમસ્કાર કરે છે.'

શિયલવ્રતના માહાત્મ્ય વિષે શ્રીસોમપ્રભાચાર્યે સિંદુરપ્રકરમાં કહ્યું છે કે:–

व्याघ्रव्यालजलानलादिविपदस्तेषां व्रजन्ति क्षयं,
कल्याणानि समुल्लसन्ति विबुधाः सान्निध्यमध्यासते ।
कीर्त्तिः स्फूर्तिमियर्त्ति यात्युपचयं धर्मः प्रणश्यत्यघं,
स्वर्निर्वाणसुखानि सन्निदधते ये शीलमाबिभ्रते ॥ १ ॥
हरति कुलकलंकं लुम्पते पापपंकं, सुकृतमुपचिनोति श्लाघ्यतामातनोति ।
नमयति सुरवर्गं हन्ति दुर्गोपसर्गं, रचयति शुचिशीलं स्वर्गमोक्षौ सलीलम् ॥ २ ॥
तोयत्यग्निरपि स्रजत्यहिरपि व्याघ्रोऽपिसारंगति,
व्यालोऽप्यश्वति पर्वतोऽप्युपलति क्ष्वेडोऽपि पियुषति ।
विघ्नोऽप्युत्सवति प्रियत्यरिरपि क्रीडातडागत्यपां-
नाथोऽपि स्वगृहत्यटव्यपि नृणां शीलप्रभावाद्ध्रुवम् ॥ ३ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री गौतमगणधरनी सज्झाय.

સમવસરણ સિંહાસનેજી, વીરજી કરે રે વખાણ;
દશમે ઉત્તરાધ્યયનમેંજી, દે ઉપદેશ સુજાણ. સમયમેં૦[1]
ગોયમ મ કર પ્રમાદ. ૧

વીર જિનેશ્વર શીખરેજી, પરિહર મદ વિષવાદ. સમયમેં૦
ગોયમ મ કર પ્રમાદ—એ આંકણી.

જિમ તરૂપંડુર[2] પાનડોજી, પડતાં ન લાગેજી વાર;
તિમ એ માણસ જીવડોજી, થિર ન રહે સંસાર. સમયમેં૦ ૨

ડાભઅણી જળ ઓસનો[3]જી, ખિણ એક રહે જળબિંદ;
તિમ એ ચંચળ જીવડોજી, ન રહે ઇંદ નરિંદ. સમયમેં૦ ૩

સુક્ષ્મ નિગોદ ભમી કરીજી, રાશી ચડ્યો વ્યવહાર;
લાખ ચોરાશી જીવાયોનિમેંજી, લાધો નરભવ સાર. સમયમેં૦ ૪

શરીર જરાએ જાજરોજી, શિર પર પળીયા[4]જી કેશ;
ઇંદ્રીબળ હીણાં પડ્યાંજી, પગ પગ પેખે ક્લેશ. સમયમેં૦ ૫

ભવસાયર તરવા ભણીજી, ચારિત્ર પ્રવહણ પૂર;
તપ જપ સંજમ આદરોજી, મોક્ષ નગર છે દૂર. સમયમેં૦ ૬

ઇમ નિસુણી પ્રભુ દેશનાજી, ગણધર થયા સાવધાન;
પાપ પડળ પાછાં પડ્યાંજી, પામ્યા કેવળજ્ઞાન. સમયમેં૦ ૭

ગૌતમના ગુણ ગાવતાંજી, ઘર સંપતની કોડ;
વાચક શ્રીકરણ ઇમ ભણેજી, વંદુ બે કર જોડ. સમયમેં૦ ૮

अबळाना अणमूलां आभूषण.

(સંગ્રાહક—દફતરી નંદલાલ વનેચંદ મોરબીવાળા-ધોરાજી)

જે સ્ત્રી પતિવૃતા અને પતિપરાયણ થઇને સર્વદા હસતે મુખડે નિજ પતિની સેવા કરે છે તેજ ઉત્તમ ધર્મપત્ની કહેવાય છે.

૧ સમય માત્ર. ૨ પીળુ—પાકેલું. ૩ ઝાકળનો. ૪ ધોળા.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

માહાત્મ્યથી ઝેર અમૃત સમાન બને છે, દુષ્ટ દેવ ચાકર થઇને રહે છે. સતીઓને કયું કાર્ય દુષ્કર છે? અર્થાત્ કાંઇજ નથી. હે રાજન્! શિયલવ્રત વડે નિર્મળ ચિત્તવાળી આ તારી સ્ત્રીના ફક્ત હાથના સ્પર્શથીજ તું ક્ષણવારમાં નિરોગી થયો તે સર્વ શીલવ્રતનું માહાત્મ્ય છે."

મોહરૂપી અંધકારને દૂર કરનાર ગુરૂવર્યના મુખથી ઉપર પ્રમાણેની ધર્મદેશના સાંભળીને આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થવાથી રાજાએ મુનીશ્વરને આ પ્રમાણે પૂછ્યું. 'અત્યંત ભયંકર અને અનેક પ્રકારનાં ઔષધોથી પણ અસાધ્ય આ કુષ્ઠ રોગ મ્હારા શરીરમાં સાત વર્ષ સુધી કયા કર્મના ઉદયથી રહ્યો?' મુનિરાજે કહ્યું કે "હે રાજન્? તેં પૂર્વજન્મમાં જે કર્મ ઉપાર્જન કર્યું છે તે સર્વનો અથથી ઇતિ પર્યન્ત વૃત્તાન્ત હું કહું છું તે તું એકાગ્ર ચિત્તથી શ્રવણ કર.

"આ ભરતક્ષેત્રમાં વસંતપુર નગરમાં **દેવદત્ત** નામનો શેઠ હતો. તેને દેવસે**ના** નામની સ્ત્રી હતી. તેને અનુક્રમે ૧ ધનદેવ, ૨ ધનદત્ત, ૩ ધનમિત્ર, ૪ ધનેશ્વર એમ ચાર પુત્રો થયા હતા. તે ચારે પુત્રો મિથ્યા ધર્મમાં મોહિત થવાથી જૈનધર્મથી તદ્દન વિમુખ તેમજ કદાગ્રહરૂપી મોટા ગ્રહથી ગ્રસ્ત થયેલા તથા સત્કર્મથી રહિત હતા. પૃથ્વીના આભૂષણ તુલ્ય મૃગપુર નામના નગરમાં જૈનધર્મમાં સંપૂર્ણ ભક્તિવંત **જિનદત્ત** નામનો ધનવાન્ શેઠ રહેતો હતો. તે જિનદત્તને જન્મથી આરંભીને સુંદર વ્રત પાલન કરનારી **સુવ્રતા** નામની સ્ત્રી હતી. તેને **મૃગસુંદરી** નામની એક પુત્રી થઇ હતી. તે પુત્રીના નેત્રો હરિણ સરખા હતા, શરીરની સૌંદર્યતા ચન્દ્ર સમાન હતી, ગતિ મદોન્મત્ત હાથી સમાન હતી. સ્ત્રીઓને યોગ્ય ચોસઠ કળાઓ શીખવા પૂર્વક તેની ઉમર દિવસે દિવસે વૃદ્ધિ પામી. અનુક્રમે તે મૃગસુંદરી કામદેવને નિવાસ કરવાના સ્થાનભૂત યુવાવસ્થાને પ્રાપ્ત થઇ અને ગુરૂણી પાસે તેણે ત્રણ અભિગ્રહ ધારણ કર્યા. 'મ્હારી જીંદગી પર્યંત સત્પુરૂષોને દાન આપીને અને જિનેશ્વરની પૂજા કરીને હું ભોજન કરીશ, તેમજ રાત્રિભોજન કદાપિ કરીશ નહિ.' અન્યદા તે મૃગપુર નગરમાં વસંતપુર નિવાસી દેવદત્ત શેઠનો પુત્ર ધનેશ્વર વિવિધ પ્રકારના કરીયાણાઓ લઇને વેપાર કરવા માટે આવ્યો. કરીયાણાઓની વેપારી વર્ગમાં આપ લે કરતાં તેને ઘણો લાભ મળ્યો. કારણકે વણિકોને વેપાર કરવો તે પંડિતોએ લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થવાનું મૂળ કહેલું છે. 'ક્ષત્રિય વીરનરોને લક્ષ્મી હમેશાં તલવારની ધારપર રહેલી છે, વણિકજનોને વ્યાપારમાં રહેલી છે, બ્રાહ્મણોને મુખમાં રહેલી છે અને કારીગરોને તેની, શિલ્પકળામાં લક્ષ્મીદેવીએ નિવાસ કરેલો છે.' એક દિવસ મૃગસુંદરી સુંદર વસ્ત્રાભૂષણો પહેરી શ્રીજિનમંદિરમાં દર્શન કરવા જતી હતી તેવામાં ધનેશ્વરે કામદેવને પ્રગટ કરવામાં દીવી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમાન એવી તેને જોઇ. તે કન્યાને જોઇને તેણે નજીકમાં રહેલા વણિકને પૂછયું કે 'નેત્રરૂપી હરિણને બંધન કરવામાં જાળ સમાન આ કયા વણિકની કન્યા છે?' તે વણિકે ધનેશ્વરને કહ્યું કે 'શ્રાવકવર્ગમાં શિરોમણિ જિનદત્ત શેઠની આ પુત્રી છે અને તેનું નામ મૃગસુંદરી છે. આ જિનદત્ત શેઠ કોઇ દિવસ મિથ્યાત્વી પુરૂષોનો સંસર્ગ કરતો નથી, તેમજ શ્રેષ્ઠ ધાર્મિક વિચારવાળો હોવાથી એ કન્યાને માટે તેને યોગ્ય ઉત્તમ શ્રાવકની શોધ કરે છે.' વણિકપુત્રના મુખથી આ પ્રમાણેની હકીકત સાંભળીને તે કન્યાના પાણિગ્રહણ માટે તે ધનેશ્વરનું ચિત્ત અત્યંત ઉત્સુક બન્યું, તેથી મોટી ધૂર્તવિદ્યા આદરીને તે ઉપાશ્રયમાં ગુરૂ પાસે ગયો. ગુરૂ પાસેથી કપટ-ક્રિયા કરીને ગુરૂના ચરણકમળને કેવી રીતે વંદન કરવું ઇત્યાદિ સર્વ ક્રિયા તેણે શીખી લીધી, તેમજ સર્વ લોકોમાં વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવા માટે તે સત્પુરૂષોને દાન આપવા લાગ્યો. એક દિવસ તે ધનેશ્વરે જિનદત્ત શેઠ પાસે જઇને મૃગસુંદરીની યાચના કરી. સરલ ચિત્તવાળા જિનદત્તે તે શ્રાવક છે એમ જાણીને તથા ધન ઉપાર્જન કરવામાં કુશળ તેમજ રૂપ અને વયથી પુત્રીને યોગ્ય છે એમ જાણીને પોતાની પુત્રી તે ધનેશ્વરને આપી. હવે ધનેશ્વરે પોતાના કુટુંબવર્ગને ત્યાં બોલાવ્યો અને મહોત્સવપૂર્વક મૃગસુંદરી સાથે લગ્ન કર્યું. 'જેમ અભયકુમાર જેવા બુદ્ધિનિધાન મંત્રીવર્યને શ્રાવિકાનો વેષ ધારણ કરી વેશ્યાએ ઠગ્યો હતો તેમ સુબુદ્ધિશાળી અન્ય પુરૂષો પણ ધર્મના બહાનાથી ઠગાઇ શકે છે.'

તે નગરમાં કેટલાએક દિવસ રહીને દેવદત્ત વિગેરેએ જિનદત્તની રજા લઇને તેમજ મૃગસુંદરીને સાથે લઇને ત્યાંથી સ્વનગર તરફ પ્રયાણ કર્યું. અનુક્રમે અસ્ખલિત પ્રયાણથી વસંતપુર નગરમાં સર્વે આવ્યા તેમજ મહોત્સવ પૂર્વક નગરમાં પ્રવેશ કર્યો, ત્યારબાદ સર્વે પોતપોતાને ઘેર ગયા. હાથીને ગમે તેટલા પાણીમાં સ્નાન કરાવીએ તોપણ તે પોતાની મદોન્મત્ત પ્રકૃતિનો ત્યાગ કરતો નથી, તેમ ધનેશ્વરે પણ પોતાના કુળને ઉચિત સ્વભાવનો ત્યાગ કર્યો નહીં, તેથી નગરમાં નિવાસ કરનાર સ્ત્રીઓ ગામડીયા સ્ત્રીઓની જેમ હાંસી કરે તેમ જૈનધર્મમાં દૃઢ શ્રદ્ધાયુક્ત તેમજ રાત્રિભોજન નહિ કરનાર તે મહાસતીને સર્વે લોકો હસી કાઢવા લાગ્યા. એક દિવસ તેના પતિ ધનેશ્વરે હુકમ કર્યો કે 'તારે સાધુઓને દાન આપવું નહિ, જિનેશ્વરની પૂજા કરવી નહિ તેમજ રાત્રિને વિષે ભોજન કરવું.' પોતાના પતિના આવા વિકટ આદેશથી સતીએ મનમાં વિચાર કર્યો 'કે હવે મ્હારે અહીં શું કરવું યોગ્ય છે? મેં પૂર્વભવમાં કાંઇ પણ વ્રતનું પાલન કર્યું નથી તેથીજ આ ભવમાં મિથ્યાત્વીનો સંસર્ગ થયો છે. અથવા તો મ્હારા સસરા વિગેરેનું મન લેશ માત્ર પણ ગળ્યું નહિ, તો પછી મારા પતિના દિલમાં દયાભાવ કયાંથી હોય? પરંતુ મારે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

તો ગમે તેમ થાય પણ અંગીકાર કરેલ વ્રતોનું રૂડી રીતે પાલન કરવું એજ યોગ્ય છે.' એમ મનમાં ચિંતવીને તેણે ત્રણ ઉપવાસ કર્યા. ત્રણ ઉપવાસ થયા પછી ચોથે દિવસે છાની રીતે ગુરૂની પાસે ગઇ અને આનંદ સહિત બે હાથ જોડી ગુરૂને પૂછયું:- 'હે ગુરૂવર્ય! મેં જે ત્રણ નિયમો અંગીકાર કર્યા હતાં તેનું અત્યારસુધી તો બરોબર રીતે પાલન કર્યું છે, પણ હવે શૈવમતીના સંસર્ગથી હું નથી જાણતી કે મારી શું સ્થિતિ થશે. હે ગુરૂરાજ! આ સંબંધમાં આપ મને કોઇ સરલ ઉપાય બતાવો. કારણકે શાસ્ત્રજ્ઞ ગુરૂવર્યોજ લાભાલાભ જાણે છે.' ગુરૂએ ગુણ અવગુણનો વિચાર કરી તેને આ પ્રમાણે શાસ્ત્રસમ્મત વચન કહ્યું કે-' હે ભદ્રે! તું પાપરહિત વચન સાંભળ. જીવદયાના શ્રેષ્ઠ કારણરૂપ અને ધર્મમંદિરમાં ધ્વજાતુલ્ય એવા ચંદરવાને જેઓ ચુલા ઉપર બાંધે છે તેઓને પાંચ સાધુઓને દાન કરવાથી અથવા પાંચ તીર્થને નમસ્કાર કરવાથી જેટલું પુણ્ય થાય તેટલું પુણ્ય થાય છે. તેથી એ કાર્ય બને તો કરવું, રાત્રિભોજન કરવું નહિ તથા શ્રી જિનેશ્વર પ્રભુનું નિરંતર ચિત્તમાં સ્મરણ કરવું.'

ગુરૂના મુખથી આ પ્રમાણેનો ઉપદેશ સાંભળી મૃગસુંદરી પોતાને ઘેર આવી અને જલદી ચુલા ઉપર ચંદરવો બાંધ્યો. ત્યારબાદ ત્રણ ઉપવાસનું પારણું કર્યું અને ઘરનું બધું કામકાજ કરવા લાગી. એટલામાં તેની સાસુ તથા નણંદે ચુલા ઉપર બાંધેલો ચંદરવો જોયો. જીવરક્ષણથી પરાઙ્મુખ એવી તે બન્નેએ એ સંબંધી ધનેશ્વરને ઇર્ષ્યાપૂર્વક વાત કહી. ધનેશ્વરે ક્રોધથી તે ચંદરવો બાળી નાંખ્યો, ત્યારે મૃગસુંદરીએ બીજો બાંધ્યો; તે પણ તેણે બાળી નાંખ્યો. એ પ્રમાણે મૃગસુંદરીએ સાત ચંદરવા બાંધ્યા તે સાતે ચંદરવા ધનેશ્વરે બાળી નાંખ્યા અને આવી રીતે ધર્મનો નાશ કરવાથી ધનેશ્વરે ગાઢ પાપકર્મ ઉપાર્જન કર્યું. મૃગસુંદરીને તેના સસરાએ કહ્યું કે 'હે વહુ! તું વારંવાર બાલચેષ્ટાની માફક ચંદરવા બાંધે છે એ તું શું કરે છે? તેમજ અમે કહીએ છીએ છતાં રાત્રિભોજન કરતી નથી તેનું શું કારણ?' મૃગસુંદરીએ કહ્યું કે 'હે પિતાજી! હું પ્રાણીઓના રક્ષણને માટે આ ચંદરવો બાંધું છું અને રાત્રિભોજન કરવાથી અનેક જીવોની હિંસા થાય છે તેથીજ હું કરતી નથી. કારણકે રાત્રિભોજન કરવામાં મ્હોટો દોષ રહેલો છે એવી રીતે આપના શાસ્ત્રમાં પણ કહ્યું છે. રાત્રિએ પાણી લોહીતુલ્ય બને છે અને ધાન્ય માંસતુલ્ય બને છે. એ પ્રમાણે ઋષિ માર્કંડે કહ્યું છે, માટે અનેક દોષયુક્ત રાત્રિભોજનને કયો બુદ્ધિમાન્ પુરૂષ અંગીકાર કરે?' મહાસતીનાં આવાં વચનો સાંભળીને સર્વે ક્રોધાયમાન થયા, તેમજ અત્યંત અસભ્ય અને કઠોર વચનોથી તેનો તિરસ્કાર કરવા લાગ્યા. 'અરે શરમવિનાની! ગુણરહિત! દુષ્ટા! ધણીના કુળને કલંક લગાડનારી! કલેશ કરવાની બુદ્ધિ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મુગ્ધા ! તારે તારા પિતાને ઘેર ચાલ્યા જવું.' સતીએ કહ્યું કે હે 'પિતાજી ! તમે કહ્યું તે સત્ય છે, પણ તમે મને જેવી રીતે મારા પિતાના ઘેરથી લાવ્યા હતા તેવીજ રીતે સર્વ કુટુંબવર્ગ સહિત પાછી મૂકી જાઓ.' સાસરાએ સર્વ કુટુંબવર્ગને એકઠો કર્યો તથા સર્વ સાથે કુલદીપિકા મૃગસુંદરીને લઇ ત્યાંથી પ્રયાણ કર્યું, રસ્તામાં સંધ્યા સમયે એક ગામમાં કોઇ એક ઓળખીતો મળ્યો, તેણે ઉત્તમ ભક્તિપૂર્વક પોતાને ત્યાં ભોજન માટે સર્વને આમંત્રણ કર્યું.

રાત્રિએ ભોજન માટે કડાયામાં લાપશી રંધાતી હતી તેમાં ધૂમાડાના સમૂહથી આકુળ વ્યાકુળ બનેલ.એક સાપ ઉપરથી પડ્યો. રસોઇયાએ પણ ધૂમાડાથી અત્યંત ચિત્ત વ્યગ્ર હોવાથી તે વાત જાણી નહિ. અનુક્રમે ભોજન તૈયાર થયું અને સર્વને જમવા બોલાવ્યા. તેના સાસરા વિગેરેએ કહ્યું કે 'જો આ ધનેશ્વરની સ્ત્રી અત્યારે ભોજન કરશે તોજ અમો ભોજન કરશું.' પેલા ઓળખીતાએ પણ મૃગસુંદરીને કહ્યું કે 'હે માનીનિ ! તું અમારૂં વચન માનીને ભોજન કર અને બધાને ભોજનનો અંતરાય ન કર.' તે મહાસતીએ વાત્સલ્ય ભાવ ધારણ કરી મિષ્ટ વાણીથી કહ્યું કે 'રાત્રિભોજન અનેક પ્રકારનાં દોષોથી દૂષિત હોવાથી હું કરતી નથી.' ફરીથી તેના સસરા વિગેરેએ કહ્યું કે 'કદાચ તું રાત્રિભોજન નહિ કર, પણ તું તારા પોતાના હાથે અમોને પીરસીશ તોજ અમે જમીશું.' સતીએ કહ્યું કે 'કદાપિ સૂર્ય પૂર્વ દિશાનો ત્યાગ કરી અસ્તાચળમાં ઉદય પામે તો પણ હું રાત્રિભોજન કરીશ નહિ તેમ બીજા કોઇને કરાવીશ પણ નહિ.' રસ્તાના થાકથી કંપિત થયેલા અને ક્ષુધાથી પીડાયેલા છતાં તે સર્વેએ ક્રોધવ્યાકુળતાથી તેમજ લોકનિંદાના ભયથી ભોજન કર્યું નહિં. ત્યારબાદ ઘરધણીએ અડધી રાતે પોતાના કુટુંબ સહિત ભોજન કર્યું. પરોણાઓને સારા પલંગ–તળાઇ–ગોદડાં વિગેરે સામાન આપ્યો, એટલે તે સર્વે નિદ્રા લેવાના કારણથી સુઇ ગયા. હવે તે ઘરનું સર્વ કુટુંબ નિદ્રાવશ થયે છતે તેઓના શરીરમાં સર્પનું ઝેર સમુદ્રના તરંગોની માફક વિસ્તાર પામ્યું. સર્વ અવયવોમાં ઝેર પ્રસરવાથી તેઓ ચેષ્ટારહિત થઇ ગયા, તેમજ મૂર્છા આવવાથી જાણે પ્રાણ રહિત થઇ ગયા હોય તેવા જણાવા લાગ્યા. પ્રાતઃકાળે સર્વે પરોણાઓએ ત્યાંથી જવાની તૈયારી કરી ને તે કુટુંબની પાસે રજા લેવા ગયા ત્યાં તો તે સર્વને જીવરહિત મુડદા સરખા જોઇને 'અરેરે ! રાત્રિમાં આપણા મિત્રોને આ શું થયું ?' એમ ખિન્નવદને તેઓ અંદર અંદર કહેવા લાગ્યા. આ વચનો સાંભળીને સતી મૃગસુંદરીએ ચિત્તમાં વિચાર કર્યો કે 'અહો ! અમે અહીં આવ્યા ને આમ બન્યું તેથી અમારા ઉપર ઘણા કાળ પર્યંત આ કલંક રહેશે.' તેથી તેણે કલંક દૂર કરવા સારૂ 'જિનેશ્વર દેવ, સુસાધુ ગુરૂ, અને જૈનધર્મ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કુલીન ગણાવા ઇચ્છતી સ્ત્રીઓએ દુઃખથી પીડાવા છતાં પણ નીતિમાર્ગ છોડવો ન જોઇએ.

પતિનો વિશ્વાસઘાત કરવો એ મહા પાપ છે. ચાકરો સાથે બેસવા ઉઠવા કે હાસ્ય કરવાની ટેવ રાખવાથી પતિનું મન ભ્રાંતિ પામેજ, માટે સન્નારીઓએ એવી ટેવ બીલકુલ ત્યાગવી ઉચિત છે.

એક બીજાની ઇર્ષા કરવા કરતાં એક બીજાને સહાયતા કરતાં શીખવું એમાં જ કલ્યાણ છે.

કોઈ સ્ત્રીએ કોઇ પણ વખતે અપૂર્ણ પોષાક પહેરેલી સ્થિતિમાં કોઇની નજરે પડવું નહિ.

તમે સ્વરૂપવાન્ સાથે સદાચરણી હશો તો તમારી શોભા બમણી થશે.

સત્સંગથી ઉત્તમ જ્ઞાન મળે છે, તેથી સત્સંગમાં રહી હમેશાં ગુણગ્રાહી થવું. જ્યાંથી મળે ત્યાંથી સાર ગ્રહણ કરવો.

પતિની સ્થિતિ સાધારણ હોય તોપણ તેને માટે હલકો વિચાર લાવી પ્રેમ ઓછો કરવો તે કુલીન સ્ત્રીઓને ઘટતું નથી.

માબાપની શિખામણથી સુશિક્ષિત થએલી કન્યાઓને પોતાની યોગ્યતા કે અયોગ્યતા બતાવવાનો સમય સાસરવાસમાં જ આવે છે.

जुहार शब्दनो अर्थ.

જૈન ધર્મ પ્રકાશ સં. ૧૯૭૨ કે ૭૩ ની સાલના એક અંકમાં એક જીજ્ઞાસુએ 'જુહાર શબ્દનો અર્થ શું છે?' એવો પ્રશ્ન કરેલો હતો તેનો અર્થ નીચે મુજબ થાય છે.

જુહાર જુહાર બણિક કહે, ન જાણે જુહારકા ભેદ;
ભેદ જાણે બીન રહત હૈ, આઠ પ્રહર બહુ ખેદ. ૧

જજામેં જુગદીશ હય, હહામેં હરિ સાર;
રરામેં રામ નામ હૈ, તાકો નામ जुहार.

(નં૦ વ૦ દ૦)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પૂજા કરતાં ફાટેલું, સાંધેલું, કાંડીયું કરેલું, મેલું ધોતીયું પહેરવું નહીં. ઉત્તરાસણ લેવું ન વાપરતાં એક વસ્ત્રનું, ધોયેલું, ઉજ્વળ વાપરવું. મુખકોષ આઠ પડનો બાંધવો. કેટલાક ઉત્તરાસનના છેડાવડેજ મુખકોષ બાંધવો એમ કહે છે. કેટલાક સગવડની ખાતર તેને માટે ખાસ જૂદો રૂમાલ રાખે છે. કોઇ પણ રીતે મુખમાંથી નીકળતો દુર્ગંધી શ્વાસ પ્રભુને ન લાગે અને બોલતાં મુખમાંનું થુંક પ્રભુની ઉપર ન ઉડે એ ખાસ ખ્યાલમાં રાખવું. પ્રભુની અંગપૂજા કરતાં તો બોલવાનો નિષેધ જ છે, તેથી તે તે પૂજા સંબંધી દુહા કે વિશેષ કાંઇ બોલવું હોય તો પ્રથમ બોલીને પછી મૌનપણે પૂજા કરવી. ઘરદેરાસરમાં તો પ્રભુની સામે પદ્માસને બેસીને, નેત્ર નાસિકા ઉપર સ્થાપન કરી મૌનપણે પૂજા કરવી. તે વખતે રાગ દ્વેષ મોહ વિગેરેને તજી દેવા.

પૂજાના ત્રણ, પાંચ, આઠ, સત્તર અને એકવીશ વિગેરે પ્રકારો છે તે બરાબર સમજીને તે પ્રમાણે ક્રમસર પૂજા કરવી. અંગપૂજા, અગ્રપૂજા ને ભાવપૂજા એ ત્રણ પ્રકારમાં તેમજ વિશેષે પ્રચલિત જળ, ચંદન, પુષ્પ, ધૂપ, દીપ, અક્ષત, ફળ ને નૈવેદ્ય—એ આઠ પ્રકારમાં તમામ પ્રકારનો સમાવેશ થાય છે. સત્તર પ્રકાર ને એકવીશ પ્રકાર પણ શાસ્ત્રોક્ત છે. તે પ્રમાણે પૂજા કરવાથી પરમ લાભ પ્રાપ્ત થાય છે. [illegible]સજી કહે છે કે—એ પ્રમાણે વિધિપૂર્વક અને ભાવપૂર્વક જિનપૂજા કરવાથી પ્રાણીના અનેક ભવના પાતકનું દહન થાય છે.

કહ્યું છે કે—

જિનપૂજા જહાં ઘર નહીં, નહીં પાત્રે જિહાં દાન;
તે કેમ [illegible] આપણે, મિથ્યા રૂપ નિધાન.
[illegible] નહિ [illegible], ભૂલ [illegible] નહિ જ્યાંહિ;
[illegible] લેખે નહીં, તે ઘર નહીં ઘરમાંહિ.
[illegible] દેઉ [illegible], જિનપૂજા ને દાન;
[illegible] જિનપદવી લહી, લહી કૈવલ્યસ્થાન.

હવે દાન દેવા માટે તેના પાંચ પ્રકાર કહે છે---૧ અભયદાન, ૨ સુપાત્રદાન, ૩ કીર્તિદાન, ૪ ઉચિતદાન, ૫ અનુકંપાદાન. આ પાંચ દાનમાં અનુકંપાદાન મુખ્ય છે. શ્રાવકે નિરંતર તે દાનનો ઉપયોગ કરવા યોગ્ય છે. જુઓ શ્રેણિકરાજાના પુત્ર મેઘકુમારે પૂર્વભવમાં જ્યારે તે હાથી હતો ત્યારે માત્ર એક સસલાને ઉગાર્યો હતો તેના ફળવડે તે રાજપુત્રપણું પામ્યો, ધર્મની જોગવાઇ મળી. શ્રીમહાવીરસ્વામી પાસે તેણે ચારિત્ર ગ્રહણ કર્યું, પરંતુ પહેલીજ રાત્રિએ પોતાનો સંથારો છેલ્લો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આવવાથી, મુનિરાજના આવવા જવાથી થતા પાદસંઘટ્ટથી અને સંથારામાં રજ ભરાવાથી તેનું ચિત્ત ઉદ્વિગ્ન થઈ ગયું. પ્રાતઃકાળે પ્રભુની આજ્ઞા લઈને ઘરે જવાનું ધારી પ્રભુની પાસે આવ્યા. પ્રભુએ જ્ઞાનવડે તેના મનોભાવ જાણી લઇ ઉપદેશ આપ્યો કે—'હે મેઘકુમાર! પૂર્વે હાથીના ભવમાં સસલા પરની દયાથી અઢી દિવસ પગ ઉંચો રાખ્યો હતો તો અત્યારે જગતને પૂજનિક મુનિરાજના પાદસંઘટ્ટથી કેમ ખેદ પામે છે?' પ્રભુના આટલા વચનથી ઉહાપોહ કરતાં તેને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન થયું. પૂર્વ ભવ દીઠો, એટલે તેના ભગ્ન થયેલા પરિણામ પાછા સ્થિતિ ઉપર આવ્યા અને માત્ર બે આંખ સિવાય આખું શરીર મુનિરાજની ભક્તિ માટે અર્પણ કરી દીધું. ભગવંતે તેની પ્રશંસા કરી અને તે મુનિમહારાજની અપ્રતિમ ભક્તિ કરીને અનુત્તર સ્વર્ગના સુખનું ભાજન થયો. આ મેઘકુમારની કથા પર્યુષણ પર્વમાં વાંચવામાં આવતા શ્રી કલ્પસૂત્રમાં પ્રથમ વ્યાખ્યાનને અંતે પ્રભુના ધર્મસારથીપણાની વ્યાખ્યાને પ્રસંગે આવતી હોવાથી પ્રાયે સર્વ બંધુઓને શ્રવણગત થયેલ હોય છે તેથી અહીં વિસ્તારથી લખી નથી.

બાહુબળિ—ઋષભદેવજીના દ્વિતીય પુત્રે પૂર્વ ભવમાં ૫૦૦ મુનિરાજની વૈયાવચ્ચ કરવાથી અપ્રતિમ શારીરિક સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરી, કે જેની પાસે ભરત જેવા ચક્રવર્તી પણ પરાસ્ત થયા-તેને જીતી શકયા નહિ, એટલુંજ નહિ પણ દેવોએ બે ભાઈઓની વચ્ચે પડીને મુકરર કરેલા દૃષ્ટિ યુદ્ધ, વાગ્ યુદ્ધ, દંડ યુદ્ધ, મુષ્ટિયુદ્ધમાં પણ હાર્યા. પરિણામે બાહુબળિને વૈરાગ્ય આવવાથી તેમણે ચારિત્ર ગ્રહણ કર્યું, અને તેમનાથી નાના ૯૮ ભાઈઓ કે જેઓ પ્રભુપાસે ચારિત્ર લઈને કેવળજ્ઞાન મેળવી ચુકયા હતા તેમને વંદન કરવામાં લઘુતા લાગવાથી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા એક વર્ષ પર્યંત કાયોત્સર્ગ કરીને સ્થિત રહ્યા. તેની અંદર ઘણાં કર્મો ખપાવી નાખ્યા, પરંતુ પ્રાંતે તેટલા અલ્પ માનને પણ તજવાનો વિચાર જ્યારે તેમની બ્રાહ્મી ને સુંદરી નામની બહેનો જે સાધ્વી થયેલ હતી તેમના વચનથી આવ્યો, અને કેવળજ્ઞાન મેળવેલા નાના ભાઈઓ નાના છતાં પણ વંદનીક છે એમ માનવામાં આવ્યું, તે સાથેજ તેમની સમીપે જવા પગ ઉપાડ્યો, એટલે અલ્પ માનથી પણ અટકી રહેલ કેવળજ્ઞાન તેમને ઉત્પન્ન થયું અને તેઓ ભગવંતની પાસે જઈ કેવળીની પર્ષદામાં બેસવાના હકદાર થયા. પ્રાંતે તેમણે પણ પ્રભુની સાથે એક સમયેજ પરમપદ પ્રાપ્ત કર્યું. આ પરમપદની પ્રાપ્તિના મૂળમાં મુનિરાજની ભક્તિ બીજરૂપે છે. એને શાસ્ત્રકાર ઉચિત દાન પણ કહે છે.

ભરતચક્રિએ પૂર્વભવમાં ૫૦૦ મુનિરાજને આહારપાણી લાવી દેવા વડે ભક્તિ કરી હતી અને તેથી ચક્રવર્તીપણું મેળવી તેનો યથેચ્છ ઉપભોગ કરી પ્રાંતે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

...રીસાળુવનમાં ઉત્તમ ભાવના ભાવતાં કેવળજ્ઞાન સંપાદન કર્યું હતું. જેમ ગૃહસ્થ પોતાને ઘરે લઈ જઈને મુનિરાજને દાન આપે તે સુપાત્રદાન ગણાય છે તેમ મુનિ પણ અન્ય સાધુઓને આહાર પાણી વસ્ત્ર પાત્રાદિ લાવી આપે તે સુપાત્રદાનમાં ગણાય છે.

દશાર્ણભદ્ર વિગેરે અનેક રાજાઓ જ્યારે પરમાત્મા કે અન્ય મોટા મુનિરાજ ગણધરાદિ નગરની બહાર ઉદ્યાનમાં પધારે-સમવસરે ત્યારે તેના ખબર (વધામણી) લાવનાર ઉદ્યાનપાળકને પુષ્કળ દ્રવ્ય-શરીરનાં આભૂષણો વિગેરે દાનમાં આપી દેતા હતા, તે ઉચિતદાનમાં ગણાય છે. પરંતુ તેથી મહા લાભની પ્રાપ્તિ થાય છે. સંપ્રતિ રાજાને દરરોજ એક નવીન ચૈત્યનો પાયો નાખ્યાની પ્રાતઃકાળે વધામણી આવતી ત્યારપછી તેઓ દંતધાવન (દાતણ) કરતા હતા અને ખબર લાવનારને પુષ્કળ દ્રવ્ય વધામણીમાં આપતા હતા. બાહડ મંત્રીએ પણ સિદ્ધાચળ ઉપર જિનપ્રાસાદ તૈયાર થયાની વધામણી લાવનારને ૧૨ સોનાની જીભો દાનમાં આપી હતી. આ સર્વ ઉચિત દાન છે અને તે મહા ઉત્તમ ફળને આપનાર છે. પોતાને પાલન કરવા યોગ્ય કુટુંબાદિકને યથાયોગ્ય આપવું તેનો પણ ઉચિતદાનમાં સમાવેશ થાય છે.

વિક્રમ, ભોજ, કર્ણ, રામચંદ્ર વિગેરે કીર્તિદાનના આપનારાઓમાં મુખ્ય છે. જેમના નામ સહુ કોઈ પ્રભાતમાં લે છે. કૃપણનું નામ પ્રભાતમાં કોઈ લેતું નથી. આ કીર્તિદાનનો મહિમા પણ અપાર છે; કેમકે મનુષ્યો પગલે પગલે તેનું નામ લે છે એ કાંઈ ઓછું સૌભાગ્ય નથી.

અભયદાનનો સમાવેશ અનુકંપાદાનની પ્રાંતે થાય છે. પ્રાણીને મરતાં બચાવવા તે અભયદાનનો વિષય છે. અહિંસા ધર્મને માનનાર સર્વ મનુષ્યોને અભયદાન આપવું એ તો ખાસ ફરજ રૂપે છે. અભયદાન આપવાથી પ્રાણી શારીરિક સુખ સંપત્તિ વિગેરે પ્રાપ્ત કરે છે અને તેને પરિણામે પણ વિશેષ ઉત્તમ સામગ્રી પ્રાપ્ત થવાથી પરમ પદ મેળવી શકાય છે. (અપૂર્ણ)

वर्त्तमान समाचार.

શ્રી મહેસાણામાં ઇનામ સંબંધી જાહેર મેળાવડો.

જૈન એજ્યુકેશન બોર્ડ તરફથી લેવાતી ધાર્મિક હરીફાઈની પરીક્ષામાં પસાર થયેલા શ્રી મેસાણા પાઠશાળાના ઉમેદવારોને ઇનામ આપવાનો મેળાવડો અશાડ શુદિ ૩ ને રાણપુર નિવાસી શેઠ નારણદાસ પુરૂષોત્તમદાસ ના પ્રમુખપણા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નીચે કરવામાં આવ્યો હતો. તે પ્રસંગે ૧૧ ઉમેદવારોને પ્રમાણપત્રો સાથે રૂા.૧૧૨) રોકડા ઈનામ તરીકે આપવામાં આવ્યા હતા. દર વર્ષે લેવાતી આ પરીક્ષામાં આ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓ બહુ સારો વિભાગ મેળવે છે તે સંબંધી પ્રમુખ તરફથી સંતોષ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો. તે સાથે આ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓને જ્ઞાનદાન સાથે ક્રિયાતત્પર રાખવામાં આવે છે તે એના કાર્યવાહકો પોતે જ્ઞાનક્રિયા ઉભયમાં સાવધાન હોવાનુંજ ઉત્તમ ફળ છે એમ પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યું હતું. આ પાઠશાળાની સ્થિતિ અન્યને અનુકરણ કરવા યોગ્ય છે, એમ જણાવવા સાથે કેટલેક અંશે વ્યવહારિક શિક્ષણ આપવાની પણ આવશ્યકતા જણાવવામાં આવી હતી. મેળાવડો બહુ સારો થયો હતો.

શ્રી ધોલેરા-જૈન જ્ઞાન પ્રવેશક સભાનો વાર્ષિક મહોત્સવ.

આ સભાની વાર્ષિક તિથિ અશાડ શુદિ ૧ હોવાથી તે તિથિએ નિરંતરના રીવાજ અનુસાર જિનાલયમાં આંગી પૂજા મહોત્સવ તથા સ્વામીવાત્સલ્ય અને રાત્રીએ સભા ભરીને વાર્ષિક રીપોર્ટનું વાંચન ઇત્યાદિ બહુ આનંદ સાથે કરવામાં આવ્યું હતું. આ સભાના હાથ નીચે ચાલતી **જૈન જ્ઞાન પઠનપાઠન પાઠશાળા**ના વિદ્યાર્થીઓને **શેઠ પોપટલાલ સવચંદ** તરફથી જેઠ વદ ૧૪ શે ઈનામ આપવાનો મેળાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. આ સભાના કાર્યવાહક **ધારશીભાઇ વીરચંદ** વિગેરે ધર્મિષ્ટ અને ઉત્સાહી હોવાથી તેનું કાર્ય સંતોષકારક ચાલે છે અને દરેક બંધુઓ તે નિમિત્તે ધર્મકાર્યમાં પરસ્પર જોડાયેલા રહે છે. અમે એ સભા ને પાઠશાળાનો ઉત્કર્ષ ઇચ્છીએ છીએ.

શ્રી મહાવીર વિદ્યાલયના વિદ્યાર્થીઓની પરીક્ષાનું પરિણામ.

એકંદર ૨૬ વિદ્યાર્થીઓ પરીક્ષામાં બેઠા હતા. તેમાંથી નીચે પ્રમાણે ૨૨ પસાર થયા છે. બી.એ. માં ૪, બી. કોમ. માં ૧, ડોકટરી પ્રથમ વર્ષમાં ૩, સાયન્સ પ્રથમ વર્ષમાં ૨, ઇન્ટર આર્ટસમાં ૬, પી. ઇ. માં ૪, એન્જીનીયરીંગ પ્રીવિયસમાં ૨.

આ વર્ષ કુલ ૩૬ વિદ્યાર્થીઓ હતા, તેમાં ૮ ને પરીક્ષા નહોતી, ૨ તબીઅત નાદુરસ્ત હોવાથી બેઠા નહોતા, બાકીના ૨૬ માં ૨૨ પાસ થવાથી ૮૪ ટકા પરિણામ આવ્યું છે તે ઘણું સંતોષકારક છે. પસાર થયેલામાં બી. એ. માં બે સેકન્ડ કલાસમાં, ડોકટરી પ્રથમ વર્ષમાં ૧ ફર્સ્ટ કલાસમાં ને ૨ સેકન્ડ કલાસમાં અને ઇન્ટર સાયન્સમાં ૨, ઇન્ટર આર્ટસમાં ૧ અને પી. ઈ. માં ચારે સેકન્ડ કલાસમાં પસાર થયા છે.

શ્રી જીવદયા પ્રબોધક મંડળની જાહેર સભા.

સુરત ખાતે આ મંડળની જાહેર સભા હતા. ૧૪-૭-૧૮ ને રવિવારે નગીનદાસ ઇન્સ્ટીટ્યુટમાં રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રીવેદીના પ્રમુખપણા

For Private And Personal Use Only

[illegible] ભરી હતી. તેમાં જૈન મુનિઓએ પણ ભાગ લીધો હતો. મુનિરાજ શ્રી ર-[illegible]જીએ તથા શ્રી આણંદમુનિએ જીવદયાના સંબંધમાં બહુ શ્રેષ્ઠ ભાષણો [illegible] હતા. અન્ય પંડિતોએ પણ ભાષણો કર્યાં હતા. પ્રાંતે પ્રમુખ સાહેબે પણ બહુ [illegible]કારક શબ્દોમાં વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. એ પ્રસંગે શ્રી જીવદયાજ્ઞાન પ્રસા-[illegible] ફંડ—મુંબઇ તરફથી નામદાર વૉઇસરોય ઉપર જે વિનંતિપત્ર જનાર છે તેને માટે સહાનુભૂતિ દર્શાવનારો ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. સદરહુ ફંડના [illegible] શેઠ લલ્લુભાઈ ગુલાબચંદ ઝવેરીએ પણ હાજરી આપી હતી. મેળાવડો બહુ અસરકારક નીવડ્યો હતો.

સ્ફુટ નોંધ અને ચર્ચા.

હાલમાં આયે દરેક દેરાસરોમાં પૂજા કરનારાઓને ગણવા માટે નવકારવાળીઓ [illegible] છે, તે સાથે સ્તવનોની ચોપડીઓ પણ મૂકવામાં આવે છે. આ પ્રચાર દિવસે દિવસે વધી પડ્યો છે અને તેથી લાભને બદલે કેટલેક અંશે હાનિ પણ દેખાય છે. [illegible] તો એ રીવાજ થવાથી સ્તવનાદિ કંઠે કરવાની પદ્ધતિ નાશ પામી છે, પ્રભુની સામે દૃષ્ટિ રાખવાને બદલે ચોપડીમાં નજર રાખવી પડે છે, મોઢાનું થુંક ચોપડી ઉપર પડવાથી આશાતના લાગે છે, ચોપડીઓ એટલી બધી ફાટેલી તુટેલી હોય છે કે તેના પાના ઉડે છે અને પગ નીચે કચરાવાની કે કચરામાં જવાની સ્થિતિએ પહોંચે છે. પરમાત્માની દ્રવ્યપૂજા કરી રહીને ભાવપૂજા કરતાં અથવા તો દર્શન કરીને ચૈત્યવંદન કરતાં પોતાને જે સ્તવનાદિક આવડતું હોય તે પ્રભુ સામે દૃષ્ટિ જોડી રાખીને શુદ્ધ શબ્દોચ્ચાર, અર્થની વિચારણા અને ભાવની વૃદ્ધિ સાથે મધુર સ્વરે કહેતું જોઇએ, બીજું કોઇ મધુર સ્વરે સ્તવનાદિ કહેતું હોય તો તે શાંતિથી સાંભળવું જોઇએ. ભાવપૂજામાં જેમ બને તેમ વધારે વખતનો ભોગ આ-[illegible] જોઇએ, કારણકે દ્રવ્યપૂજા કરતાં ભાવપૂજા અનેકગણું ફળ આપનાર છે.

* * * * * *

યાત્રાળુઓની ફરજના બોર્ડો—સિદ્ધાચળાદિ તીર્થે યાત્રા નિમિત્તે આવનાર યાત્રાળુઓ પોતે તીર્થયાત્રા માટે આવેલા છે તેથી જયણાપૂર્વક જમીન દેખાય ત્યારે [illegible] કરવા જવું, રાત્રી છતાં–સૂર્યોદય થયા સિવાય દાતણ ન કરવું કે ચા દુધ ન પીવાં, [illegible] હોટેલની સામી દૃષ્ટિ પણ ન કરવી, બની શકે તેટલી તપસ્યા કરવી, શાંતિથી [illegible] ન થાય તેવી રીતે પરમાત્માની–મૂળનાયકની પૂજા કરવી ઇત્યાદિ ફરજ [illegible] ભુલી જવાય છે તેને માટે તેમની ફરજ સૂચવનારાં બોર્ડ દરેક ધર્મશાળામાં [illegible] જરૂર છે અને તે વાંચવાની યાદ અપાવવાની જરૂર છે.